

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 26. března 2023
č. j. MSP-54/2023-ODKA-ORG/4

Vážená paní předsedkyně,

prostřednictvím předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Ing. Markéty Pekarové Adamové mi byla doručena Vaše písemná interpelace ze dne 28.02.2023, č. j. PS2023/003793, ev. č. 205, ve věci: „Tzv. kauza „Brněnské stoky“.“.

V rámci Vašeho **ústavně garantovaného práva na interpelace podle čl. 53 odst. 1 Ústavy České republiky**, mne interpelujete ve věci „Vyvození důsledků z pochybení státních zástupců v trestní věci tzv. kauza „Brněnské stoky“, kdy uvádíte konkrétně, že:

„...v souvislosti se znovu medializovanou trestní věcí veřejnosti známé jako tzv. kauza „Brněnské stoky“ se s ohledem na pobouření, které vyvolala u některých našich spoluobčanů zpráva o závažných pochybeních dozorové státní zástupkyně, na Vás obracím s níže uvedenou písemnou interpelací a předem děkuji za zodpovězení svých dotazů.

Dovoluji si své dotazy formulovat obecněji, protože mně jde především o pokud možno brzké napravení systémových nedostatků existujících v soustavě státního zastupitelství, na které poukazují již řadu let, a to jako ministryně spravedlnosti (2014-2015) i jako koaliční nebo nyní opoziční poslankyně (od roku 2013 dosud), a na jejichž řešení v oblasti legislativy se budu vždy ráda podílet.

Obávám se totiž, že s postupujícím časem bude stále více upadat důvěra naší veřejnosti v nestrannou, kompetentní a spravedlivou trestní justici reprezentovanou v přípravném řízení zejména státními zástupci.“

V interpelaci dále v druhé části uvádíte: „...Obracím se na Vás s žádostí o poskytnutí informace ohledně Vašeho postupu vůči státním zástupcům odpovědným za závažné nedostatky ve své dozorové činnosti týkající se trestního stíhání obviněných v trestní věci tzv. „brněnské Stoky,“ vůči nimž byly v rámci dohledové kontrolní činnosti NSZ konstatovány tak zásadní pochybení, včetně nezákonného postupu, že muselo být u dalších dvou z nich jejich trestní stíhání zrušeno (viz archiv České justice, 23.2.2023, 8:47).

Z medializovaných informací, získaných z veřejně dostupných zdrojů, nadto vyplývá, že dozorová státní zástupkyně neposkytla k umožnění řádného výkonu dohledové činnosti NSZ včas kompletní spisový materiál, přestože k tomu byla opakovaně marně vyzývána.

Jako bývalá ministryně spravedlnosti znám dobře Vaše možnosti, jak lze v takových případech vůči státním zástupcům, kteří ve své dozorové činnosti selhali postupovat a byť vím, že jsou relativně omezené, chci věřit, že jich v dostatečné míře využijete. V opačném případě hrozí další prohlubování nedůvěry naší veřejnosti ve spravedlivou, zákonnou a nestrannou trestní justici v tomto případě reprezentovanou institucí státního zastupitelství.

V této souvislosti by mně také zajímalo, zda a pokud ano, kdy konečně dostaneme Vaším rezortem dlouho připravovanou novelu zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, kterou se bohužel nikomu z Vašich předchůdců, včetně mně samotné, nepodařilo dovést k úspěšnému výsledku, tj. schválení v legislativním procesu.

Jak pravděpodobně víte, snažila jsem se (neúspěšně) již v roce 2014 politicky prosadit návrh nového zákona o státním zastupitelství, který kromě jiného posiloval odpovědnost státního zástupce za výkon jeho dozorové činnosti a výrazně zpříšňoval postihy za prokazané excesy v tomto směru. Bohužel se tenkrát ani později nenašla dostatečná politická vůle k prosazení těchto změn, o nichž jsem stále více přesvědčena, že by byly ku prospěchu spravedlivého hodnocení činnosti všech složek státního zastupitelství.

Zejména v přípravném řízení vede často šlendriánství, nekompetentnost či dokonce podjatost vůči podezřelým, obviněným i obžalovaným k nepředvídatelnému výsledku trestního procesu a logicky i oprávněným pocitům křivdy a nedůvěry účastníků takového trestního řízení ve státní zástupce.

To zde nechci ani rozvádět finanční, sociální a někdy i politické dopady, které kvůli výše uvedeným chybám mohou velmi rychle připravit nespravedlivě trestně stíhaného o jeho dobrou pověst, čest, rodinu i majetek. Ten, kdo způsobil nebo se na tom podílel (policie, státní zástupce), se však nemusí dosud obávat žádných citelných sankcí, neboť ty se v praxi téměř nikdy neuplatňují. To považuji za jedno ze systémových selhání v oblasti trestní justice a budu se ráda - i jako opoziční poslankyně - podílet v rámci připravované rekodifikace trestního řádu a souvisejících novelizací právních předpisů na jeho odstranění.“

Vážená paní předsedkyně, úvodem jen konstatuji, že podle platné a účinné právní úpravy Ministerstvo spravedlnosti dohled nad soustavou státního zastupitelství nevykonává a nedisponuje tudíž ani elektronickými systémy, z nichž lze informace ohledně činnosti státních zastupitelství získat. **Jediný způsob, jak mohu dostat své ústavní povinnosti podle čl. 53 odst. 2 Ústavy, je žádost ministra spravedlnosti** podle § 13 odst. 1 zákona č. 283/1993, o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, kdy mohu požádat kterékoli státní zastupitelství o informaci o stavu řízení v každé věci, v níž je státní zastupitelství činné, pokud takovou informaci potřebuji jako člen vlády.

Na základě uvedeného zákonného oprávnění jsem se v kontextu se svojí ústavní povinností člena vlády Vám do 30 dnů odpovědět, obrátil **na Vrchní státní zastupitelství v Olomouci a Nejvyšší státní zastupitelství**. Tímto tak zároveň i realizuji maximum svých kompetencí, k čemuž mě vyzýváte s vědomím, že tyto kompetence jsou relativně omezené.

Pokud jde k Vámi citované otázce: „...postupu vůči státním zástupcům odpovědným za závažné nedostatky ve své dozorové činnosti týkající se trestního stíhání obviněných v trestní věci tzv. „brněnské Stoky,“ vůči nimž byly v rámci dohledové kontrolní činnosti NSZ konstatovány tak zásadní pochybení, včetně nezákonného postupu, že muselo být u dalších dvou z nich jejich trestní stíhání zrušeno (viz archiv České justice, 23.2.2023, 8:47).“, tak si dovoluji poukázat na předchozí sdělení vrchního státního zástupce v Olomouci, kde se vyjadřoval k jedné ze stížností týkající se obdobné problematiky. Vrchní státní zástupce v Olomouci mimo jiné uvedl, že: „**Pochopitelně zcela s Vámi souhlasím v tom směru, že ve vazebních věcech a zejména v těch, v nichž došlo k zahájení trestního stíhání s předchozím souhlasem státního zástupce, navíc státního zástupce vrchního státního zastupitelství by k takovým situacím nemělo docházet, nebo nejvýše jen ve zcela mimořádných případech. Pokud by u některého ze státních zástupců k takovému postupu, tedy rušení usnesení o zahájení trestního stíhání, k nimž dal daný státní zástupce pokyn či vyslovil souhlas, docházelo ze strany nadřízeného státního zástupce opakovaně ve vícero případech, jednalo by se dle mého názoru nikoli o systémové selhání, ale o selhání jednotlivce, případně o selhání vedoucího státního zástupce v jeho řídicí a kontrolní roli.**“

V rámci Vaší otázky: „...že dozorová státní zástupkyně neposkytla k umožnění řádného výkonu dohledové činnosti NSZ včas kompletní spisový materiál, přestože k tomu byla opakovaně marně vyzývána.“ uvedl Nejvyšší státní zástupce mimo jiné: „Usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu vydává v přípravném řízení zpravidla policejní orgán (cit.) „Nasvědčují-li prověřováním podle § 158 zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného...“. Je zřejmé, že v důsledku tohoto úkonu se z osoby podezřelé ze spáchání trestného činu stává osoba obviněná, což může znamenat vážný zásah do jejího osobního i pracovního života, zejména v případě medializace případu.“. Nejvyšší státní zástupce pak dále uvedl, že státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (odboru závažné hospodářské a finanční kriminality) na základě stížností dvou obviněných osob (v trestní věci vedené u Vrchního státního zastupitelství v Olomouci pod sp. zn. 3 VZV 9/2022) a tří obviněných osob (v trestní věci vedené u Vrchního státního zastupitelství v Olomouci pod sp. zn. 3 VZV 7/2022) přezkoumal kompletní řízení, které bylo vedeno až do okamžiku podání stížností, a o stížnostech rozhodl tak, že ohledně čtyř osob (ve zmíněných dvou různých trestních věcech) zrušil napadené usnesení o zahájení trestního stíhání a jednu stížnost zamítl jako nedůvodnou, přičemž zkoumal, zda důvody pro zrušení usnesení neprospívají i osobám, které si stížnost nepodaly.“. Podle nejvyššího státního zástupce pak: „Vždy můžeme hovořit pouze o tom, zda důkazy a indicie potřebné pro zahájení trestního stíhání jsou v daný okamžik shromážděny v dostatečném množství, kvalitě a vypovídací hodnotě.“. Nejvyšší státní zástupce pak dále mimo jiné uvádí, že

„Je pravdou, jak namítají někteří poslanci ve svých interpelacích, že stížnostní řízení vedené u Nejvyššího státního zastupitelství se neobešlo bez problémů organizačního rázu, když Nejvyššímu státnímu zastupitelství nebyl přes opakované žádosti předložen kompletní vyšetřovací spis.“ Pokud jde o pochybení dozorové státní zástupkyně, uvedl nejvyšší státní zástupce k tomu mimo jiné, že: *„...byly popsány nedostatky při předkládání spisů dozorové státní zástupkyni vytknuty a osobně projednány s vrchním státním zástupcem v Olomouci. Ze své strany proto tato pochybení považují tímto za vyřízená.“*

Pokud jde o přípravu novely zákona o státním zastupitelství, tak tento návrh jsem v souladu s Programovým prohlášením vlády předložil vládě k projednání. Očekávám, že o předloze bude v brzké době vláda jednat a následně se povedou diskuse na půdě Poslanecké sněmovny. Zároveň si Vám dovoluji ve věci Vaší interpelace sdělit, že pokud jde o posílení odpovědnosti státních zástupců, tak i tento závazek vláda promítla do svého Programového prohlášení, kdy v současné době dokončuji novelu zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, která by mimo jiné měla posílit odpovědnost státních zástupců.

Pokud jde o rekonstrukci trestního řádu, i zde si svoluji sdělit, že jde o závazek vtělený do Programového prohlášení vlády. V červnu 2022 jsem zaslal k diskuzi v ústavně-právním výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky materiál shrnující hlavní koncepční změny obsažené v návrhu nového trestního řádu. Následně bylo domluveno, že koncem dubna letošního roku proběhne výjezdní zasedání ústavněprávních výborů obou komor Parlamentu ČR, kde by měly být prodiskutovány hlavní koncepční změny v návrhu nového trestního řádu za účelem zajištění politické podpory tohoto návrhu. Další postup ohledně návrhu nového trestního řádu pak závisí na tom, zda získá potřebnou politickou podporu.

S úctou

Vážená paní
prof. JUDr. Helena Válková, CSc.
předsedkyně mandátového a imunitního výboru
předsedkyně podvýboru pro justici ústavněprávního výboru
členka petičního výboru
Poslanecká sněmovna
Parlament České republiky
Sněmovní 4
118 26 Praha 1